

Os nosos estudantes do século XXI deberían...

- Construír a súa propia rede persoal de aprendizaxe
- Saber xestionar a información (e diferenciala da propaganda)
- Poder organizarse autonomamente para investigar sobre calquera contido
- Aproveitar as conexións que posibilitan as redes sociais e as distintas ferramentas da web 2.0

O profesorado do século XXI debería...

- Guiar o proceso de selección de información útil
- Xestionar o proceso de aprendizaxe conectiva
- Favorecer o emprego de opinións fundamentadas na información
- Axudar ao alumno a configurar o seu propio “libro de texto” actualizado

Para iso é importante desenvolver actividades interdisciplinares

- Que activen coñecementos previos do alumno
- Que fagan desaparecer a ríxida separación entre humanidades e ciencias
- Que potencien o desenvolvemento da competencia lingüística (oral e escrita)
- Que impliquen o manexo de diferentes fontes de consulta
- Que possibiliten o coñecemento intercentros

Non ten sentido que os profesores traballen ailladamente

- É necesaria a colaboración interdepartamental para mellorar os resultados na adquisición das competencias básicas por parte dos nosos alumnos
- É precisa a conexión coas familias para encarar a aprendizaxe dos seus fillos
- É imprescindible a colaboración coa comunidade para abrir ventás ao mundo (Concello, ONGs, outras escolas etc.)

A expresión oral...

- Non tería que ser subsidiaria da escrita nas nosas aulas nin nas probas de avaliación do noso sistema educativo
- Podemos ter prevista a mellora da súa calidade a través dun itinerario global secuenciado
- Debería contemplarse a utilidade das actividades extraescolares para favorecer o progreso do estudante nela

A biblioteca escolar do século XXI debería...

- Funcionar como servidor central de recursos para o proceso de ensino-aprendizaxe
- Impulsar o manexo de documentos en diferentes soportes apropiados para a formación e para o lecer do estudante
- Axudar a resolver os desequilibrios sociais de acceso a estas fontes

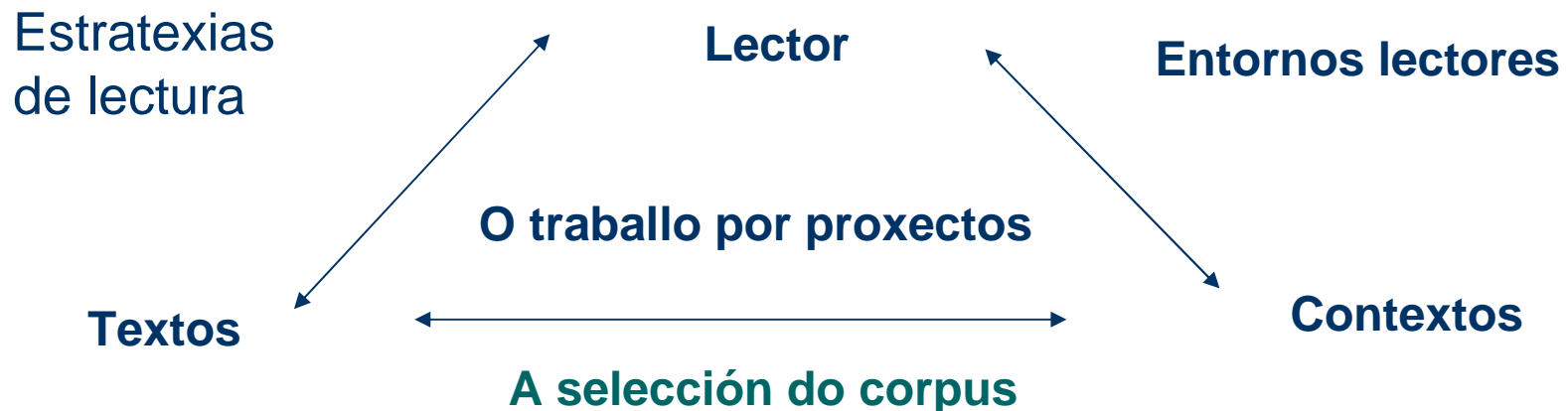
A comprensión lectora é fundamental...

- E esixe traballar todo tipo de textos: literarios, gráficos, publicitarios... impresos ou non
- O avance da mesma depende da sistematización coa que se aborde en todas as áreas (Proxecto Lector de Centro)
- O traballo sistemático da lectura e da escrita debería levar aparellado sempre un tratamento reflexivo e creativo, así como actitudes positivas cara a este proceso

LER PARA APRENDER

Se a **competencia lectora** é capacidade de comprender, utilizar e analizar **textos escritos** para alcanzar os obxetivos do lector, **desenvolver** os seus **coñecementos** E **participar na sociedade**, a lectura na escola debería estar enfocada a:

- ✓ Formar lectores competentes que sexan capaces de elixir que ler, cando e como facelo.
- ✓ Consolidar hábitos lectores.
- ✓ Transmitir o imaxinario colectivo.
- ✓ Aprender a aprender coa lectura.
- ✓ Aprender a facer unha interpretación crítica das mensaxes.
- ✓ Controlar o acceso e a xestión da información.
- ✓ Achegarse aos novos soportes de lectura.

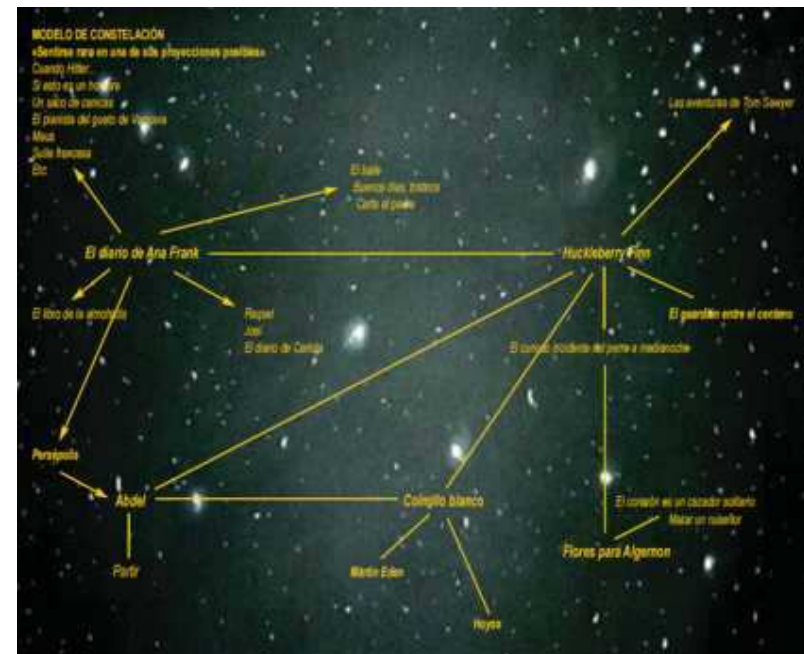
Un proxecto de lectura: As constelacións literarias

- A constelación como construción interpretativa
  - Diseñar os itinerarios dende o emplazamento dos lectores.
  - Conformar contextos de lectura que fagan posible ir, cada vez, un pouco máis lonxe.
- Poderíamos formar constelacións literarias arredor dos seguintes eixos:
- **Un tema:** As relacións familiares, o amor, a auga, a esclavitude..
  - **Un xénero:** o relato de aventuras, o teatro do absurdo, a biografía, etc.
  - **Un personaxe:** o naturalista, o tirano, o viaxero, a adolescente, etc.
  - **Un autor:** Jack London, García Lorca, Naguib Mahfuz, Shakespeare, Mario Benedetti, etc.
  - **Unha época:** o Romanticismo, o fin de século, o período de entreguerras, etc.
  - **Un espacio xeográfico:** O Mediterráneo, Brasil, África, etc.

Sentirse raro. Miradas sobre la adolescencia. Guadalupe Jover (coord.)

O deseño dunha constelación: obxetivos

- En canto aos temas, **conectar co horizonte de expectativas dos adolescentes.**
- En canto aos contidos específicos de educación literaria (como achegar os lectores aos textos) contribuir a:
  - “**Desactivar resistencias**”
  - **Ir dibuxando un mapa da cultura.**

A diversidade lingüística...

- A realidade plurilingüe de Europa e do mundo é un feito que debemos valorar positivamente e sacarlle proveito
- A teoría e a práctica nas diferentes clases de Lingua (maternas ou estranxeiras) debería funcionar baixo a perspectiva de optimizar a fluidez expresiva do aprendiz seguro de si mesmo
- A unificación de criterios, o uso da mesma terminoloxía específica e o reparto de tarefas básicas comúns facilitarían moito a consecución do obxectivo último

A Europa plurilingüe

- Hoxe, dende Galicia ata os Urais, fálanse cento vinte linguas.
- Só a cuarta parte delas, trinta, son linguas oficiais dun estado.
- Salvo Islandia, ningún estado europeo é monolingüe.

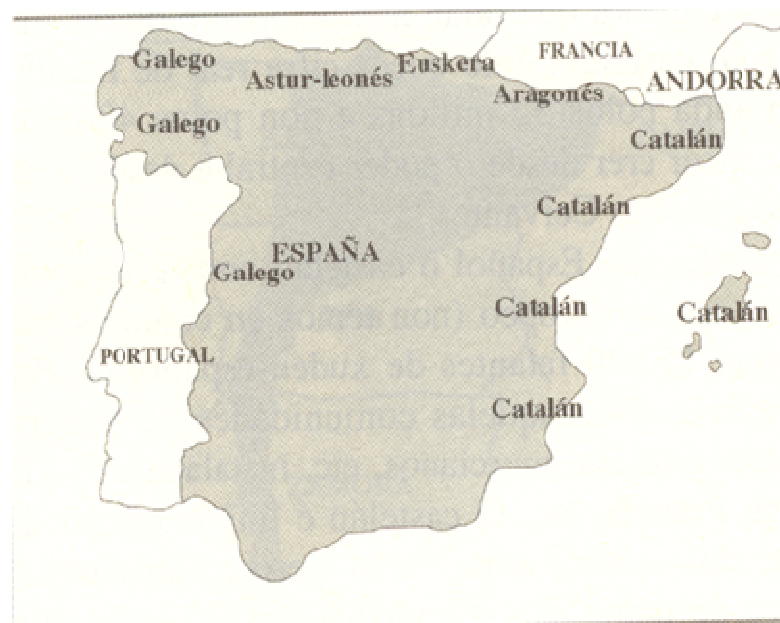
Un patrimonio de todos

- **As linguas son do pobo que as creou e as mantén vivas.**
- **As linguas europeas son de Europa e das súas xentes, non de ningún estado concreto.**

A situación plurilingüe en España

- Ademais do español, fálanse outras seis linguas: galego, asturiano, aranés, aragonés, catalán e euskera (8 millóns de españois falan habitualmente noutras linguas).
- Algunhas delas son cooficiais co español en parte do seu territorio. É o caso do galego.

A diversidade únenos

- Podemos participar da nosa riqueza cultural dende diferentes linguas
- Respectar o noso é o primeiro paso para poder valorar o dos demais.

IMPORTANCIA DAS LINGUAS NA FORMACIÓN DO INDIVIDUO

- A lingua é o vehículo de realización da personalidade colectiva dun pobo.
- Cada lingua é unha forma de manifestación, unha orixinal revelación do Ser (Heidegger), unha forma particular da linguaxe
- Cada lingua representa unha cultura orixinal e dálle unidade espiritual creadora ao popo que a usa:
Cada pobo ten a súa lingua e cada home ten a do seu pobo.

IMPORTANCIA DAS LINGUAS NA FORMACIÓN DO INDIVIDUO

- Cada lingua reflicte a idiosincrasia da cultura dun pobo: crenzas, tradicións, costumes, ...
- A suma de distintas culturas diferentes enriquece a cultura universal
- O ensino do respecto e do valor da lingua propia apréndenos a valorar a universal

IMPORTANCIA DAS LINGUAS NA FORMACIÓN DO INDIVIDUO

- Un amplo coñecemento plurilingüe facilita as posibilidades culturais e profesionais do individuo
  - O coñecemento lingüístico favorece a integración na sociedade
  - A seguranza lingüística é un elemento de desenvolvemento persoal, e social

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- **A EDUCACIÓN LINGÜÍSTICA ESCOLAR**
  - A Responsabilidade do conxunto do profesorado.
(Todo profesor é profesor de lingua):
    - Nas actitudes lingüísticas: “saber ser”
    - No dominio das linguas: “saber facer”
  - As responsabilidades do profesorado de linguas:
    - Nas actitudes lingüísticas
    - No dominio das linguas
    - Nos saberes sobre as linguas

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- Ensinar a lingua non só como elemento de comunicación senón tamén como elemento de cohesión social.**
- Ensinar a lingua como vehículo de expresión dos sentimentos máis íntimos, como ferramenta para crear beleza, estética, literatura, arte, etc**
- Ensinar a descubrir relacións e a establecer nexos é a clave de ensinar a pensar e a comunicarse mellor**
- Ensinar para aprender linguas “para aprender a coñecer, a facer, a ser e a convivir e así chegar a ser persoas conscientes e críticas”**

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- Ensinar a lingua como un proceso natural na aprendizaxe do ser humano partindo do ecolingüísmo
  - Relacionar este ecolingüísmo coa ética, a xustiza social, o pacifismo, o feminismo, a cultura, a modernidade, etc
  - Tentar crear mentes lúcidas e críticas para combater prexuizos e situacións de dominio desde posturas éticas e de xustiza

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- **Importancia de darlle un enfoque comunicativo ao ensino das linguas.** Esta competencia comunicativa enténdese como a capacidade para utilizar a lingua en situacións de comunicación diversas e variadas.

Concepto da aprendizaxe

A aprendizaxe concíbese como **construcción activa** do suxeito.

A aprendizaxe **parte dos usos lingüísticos dos alumnos e alumnas.**

A aprendizaxe promóvese a partir do **interese** e a **motivación.**

O alumno participa activamente como **suxeito da súa aprendizaxe.**

A alumna actúa con **autonomía** e asume **responsabilidades.**

Os alumnos **cooperan** cos seus compañeiros.

O profesor **orienta, motiva e implica** aos alumnos na aprendizaxe.

Papel do profesor e do alumno

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

ACTIVIDADES

- **As actividades céntranse nos procesos comunicativos.**
- **O eixo do traballo é a comprensión e produción textual.**
- **Estes procesos exixen utilizar estratexias cognitivas, discursivas e lingüísticas complexas que hai que traballar en clase.**

AVALIACIÓN

- **Forma parte do programa e está presente en calquera momento do proceso.**
- **Ten un carácter máis formativo que sumativo .**
- **Hai diferentes axentes e obxetos de avaliación.**
- **Ten un papel fundamental para regular os procesos de ensino aprendizaxe.**

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- Explicar a competencia lingüística común subxacente do individuo
  - Ensinar as linguas desde as semellanzas:
    - a) propiedades textuais: adecuación, coherencia, cohesión e corrección
    - b) Estruturas sintacticas, funcións, tipoloxías textuais, clases de palabras, etc.
- Promover a importancia da oralidade.

ORAL SKILLS

- Studying a language involves practising different skills.
- Listening and speaking are not only a question of foreign languages, but of all languages.
- Either it is the mother tongue (L1, L2) or a foreign language (L3), listening and speaking skills should be taught.
- If we want our students to achieve oral fluency, we have to consider their ability to *listen*.

ORAL SKILLS

- Extensive listening (including unknown vocabulary and structures) and intensive listening (listening for specific purposes) should be part of our teaching process.
- Our students may be good at listening and understanding, but it doesn't mean that they are good at speaking.
- We, as teachers, have to train in the productive skill of speech.

ORAL SKILLS

- *Listening* may lead naturally to *speaking*.
- In order to practice listening and speaking, the language lab can be a good way of reinforcement.
- It's motivating for students as it means using new technologies.

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- - Establecer as necesidades didácticas do tratamento integrado de linguas nas programacións curriculares e traballar por proxectos e desde todas as áreas

PROJECT WORK. WHY?

1. A concern for motivation:
Get our students to enjoy learning languages.
2. A concern for relevance (How the learners relate to the language)
  - It helps to integrate the language with other skills
  - It encourages the use of communicative skills
  - It gives students the opportunity to write about the things that are important in their lives

PROJECT WORK WHY?

3. A concern for educational values:
  - How the language curriculum relates to the general educational development of the learner.
  - It involves independent investigation
  - It encourages cross-curricular approaches

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- Partir do cercano e coñecido para aumentar coñecementos: vocabulario, estruturas, etc
- Reflexionar sobre os procedementos léxicos comúns: composición ou derivación de palabras
  - Valorar a etimoloxía como fonte de aprendizaxe do vocabulario nas distintas linguas

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- Estimular o coñecemento reflexivo contrastivo para facilitar a educación plurilingüe (niveis superiores)
  - Explicar os distintos rexistros das linguas e a necesidade de dominio dos mesmos
  - Exemplificar contextos nos que se utilizan estes rexistros.
  - Traballar cos medios de comunicación: xornais, radio, televisión (publicidade), etc e coas novas tecnoloxías

METODOLOXÍA COMÚN NO ENSINO DAS LINGUAS

- Establecer distintas formas de agrupamento nas aulas
  - Atender á diversidade do alumnado
  - Realizar actividades con distinto grao de complexidade para que se impliquen todos e todas
  - Propoñer actividades dinámicas e variadas de expresión oral e escrita
  - Promover as relacións interdepartamentais a nivel programación e desenvolvemento curricular.

RELATIONSHIP WITH OTHER DEPARTMENTS

- Language is a really important tool.
- All the teachers should be aware of it.
- We have to make a commitment about it.
- We want ALL the teachers to make conscious of it and pay attention to the correct use of language in their different subjects.
- We must reach agreements with other departments.

RELATIONSHIP WITH OTHER DEPARTMENTS

- We can negotiate the curricular projects with our colleagues:
  - ✓ Objectives
  - ✓ Procedures
  - ✓ Attitudes
  - ✓ ...
- At school:

We want our students and teachers to use all the languages we teach: Gallician, Spanish, English, French...

RELATIONSHIP WITH OTHER DEPARTMENTS

- It is possible.
- They can be shared and they can exist at the same time.
- Languages are a source of personal and cultural enrichment.

How can we start to use them?

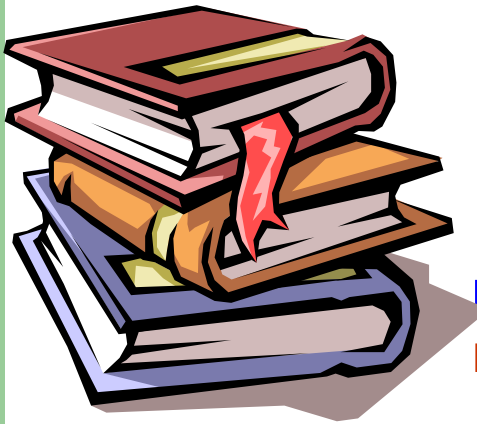
- In school signs
- In classroom boards
- Forms and leaflets at school
- ....

RELATIONSHIP WITH OTHER DEPARTMENTS

- A good practice example of collaboration with other departments are “bilingual sections”.
- This means teachers from very different subjects working together, coordinating activities, and making use of a foreign language as a working tool in their classes.

TRATAMIENTO INTEGRADO DAS LINGUAS (TIL)

- ¿QUÉ ES EL TRATAMIENTO INTEGRADO DE LAS LENGUAS?

Una **programación consensuada** de las lenguas del currículo

La programación como punto de partida para asentar unos **principios y una metodología común** de las lenguas

Programación a partir del **Enfoque Comunicativo**

¿Por qué se habla hoy del Tratamiento Integrado de las Lenguas?

EN EL ESTATUS DE LAS LENGUAS

Dos lenguas oficiales
Dos, tres o más lenguas
vehículo de enseñanza
Variedad cada vez mayor de las
lenguas en la escuela
Desarrollo de actitudes
positivas hacia la variedad
lingüística

CAMBIOS

EN LA DIDÁCTICA DE LAS LENGUAS

Cambios en las fuentes
disciplinares
Cambios en las teorías
sobre el aprendizaje
Cambios en los enfoques
metodológicos

PASOS HACIA EL TRATAMIENTO INTEGRADO

- 1972 -1ª vez que se mencionou o termo “*didáctica integrada das linguas*” no simposio celebrado en Turku (Finlandia) organizado pola Comisión Europea
- 1980 –O lingüísta suízo Roulet fala de “unha pedagogía integrada da lingua materna e as linguas estranxeiras” idea vaga da pedagogía das linguas na LOGSE en España
- 1992 -“*El punto de partida en este Diseño Curricular Base es englobar los aprendizajes lingüísticos en una sola Área de Lengua...*”
- Diseño Curricular Base: “*El enfoque del Área de Lengua debe ser integrador de forma que se parta de presupuestos comunes y metodologías similares para todas las lenguas del currículum que faciliten el trasvase de lo aprendido en una lengua a otra cualquiera*”.

PASOS HACIA EL TRATAMIENTO INTEGRADO

- 2001 – MARCO COMÚN EUROPEO DE REFERENCIA PARA AS LINGUAS de onde parte o enfoque comunicativo e a necesidade da educación plurilingüe
- 2007 CURRÍCULUM VASCO Tratamiento Integrado de Lenguas: *“El hecho de que el alumnado de Secundaria sea en cierta medida plurilingüe obliga a los docentes de lenguas a reflexionar y ajustar sus modos de enseñanza y, muy especilamente, a prestar atención al **tratamiento integrado de las lenguas** (Educación Secundaria Obligatoria. Lengua Vasca y Literatura, Lengua Castellana y Literatura y Lengua Extranjera)*

EN RESUMEN

- **Las estrategias** de adquisición de las lenguas son **comunes**.
- **Los ámbitos de reflexión** sobre las lenguas **son comunes** a todas ellas: sociolingüístico, pragmático, textual y estratégico.
- **Estrategias y procedimientos** para la comprensión y producción de textos son **comunes**.
- **Estrategias** de aprendizaje y comunicativas son **comunes**.
- **Conceptos** lingüísticos generales son **compartidos**.
- **Características de los diferentes géneros y textos** son, en gran medida, **semejantes**.
- **Todas las lenguas** se adquieren **en interacción con los demás**, a través de un proceso de negociación.

EL PORTFOLIO EUROPEO DE LAS LENGUAS

Es un documento personal promovido por el Consejo de Europa, (2003) en el que los que aprenden o han aprendido una lengua - ya sea en la escuela o fuera de ella - pueden registrar sus experiencias de aprendizaje de lenguas y culturas y reflexionar sobre ellas.

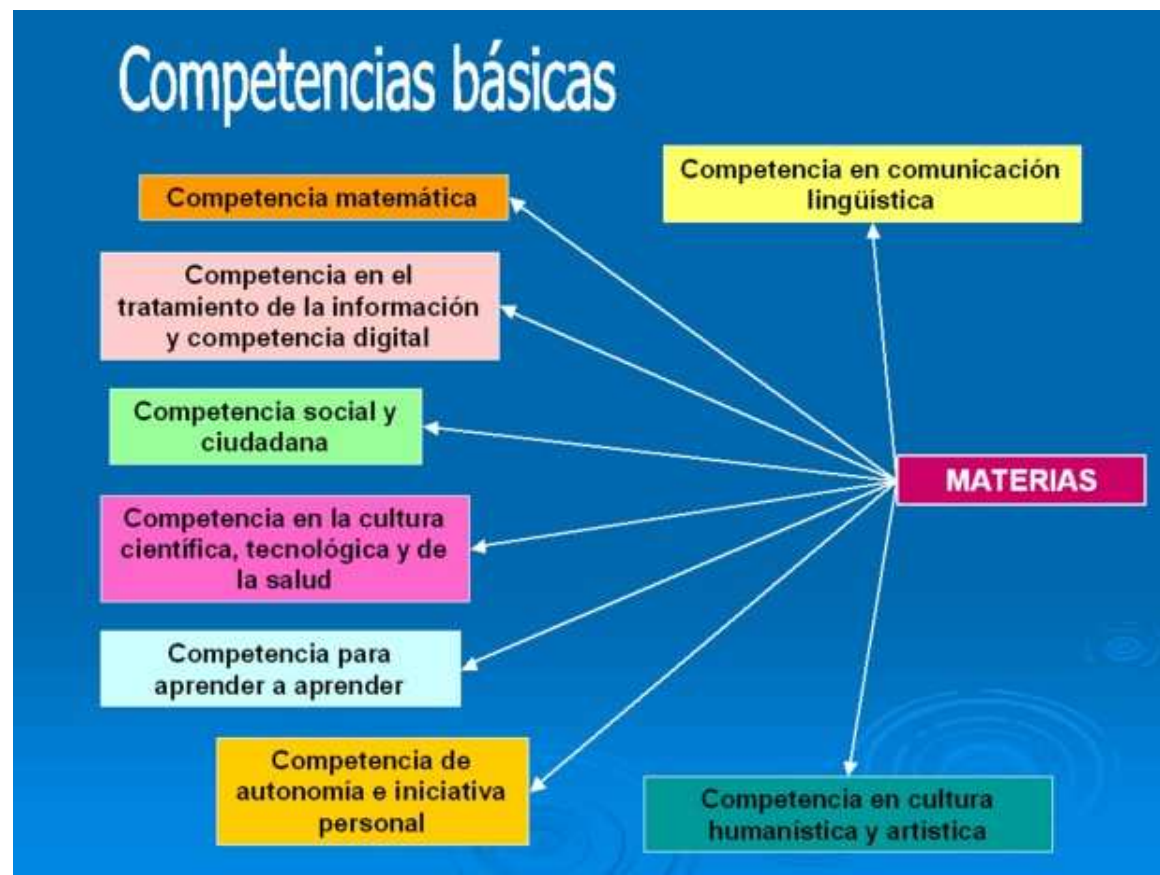

EL PORTFOLIO EUROPEO DE LAS LENGUAS

El Portfolio facilita en el alumno-a:

- La autoevaluación**
- La autonomía**
- La reflexión**

Competencias básicas

Competencias básicas

- La lengua se trabaja a través de un proyecto de trabajo, desarrollándose varias competencias
- 4 competencias siempre
  - Competencia social y ciudadana
  - Competencia en la cultura científica, tecnológica y de la salud
  - Competencia en cultura humanística y artística

SE TRABAJAN A TRAVÉS DE TEXTOS

Integración das Tecnoloxías da información e comunicación nas áreas de linguas

Un bon uso didáctico das TIC:

- sempre enriquece os procesos de ensino e aprendizaxe.
- contribue a facilitar a adquisición das competencias TIC que a sociedade exige ao alumnado.
- facilita prácticas socio-constructivistas centradas nos alumnos e na aprendizaxe autónoma e colaborativa

Os docentes deberían utilizar as TIC para:

- acceder a recursos e compartilos, co fin de apoiar o traballo docente.
- elaborar materiais en línea o virtuais para integralos nas distintas unidades didácticas
- manexar, analizar, integrar e avaliar información pertinente para a xestión de aula.
- propiciar actividades de aprendizaxe basadas en proxectos desenvolto en entornos tecnolóxicos.
- crear redes de colaboración cos estudantes dentro e fora das aulas.

Transformación do modelo educativo de acceso ao coñecemento

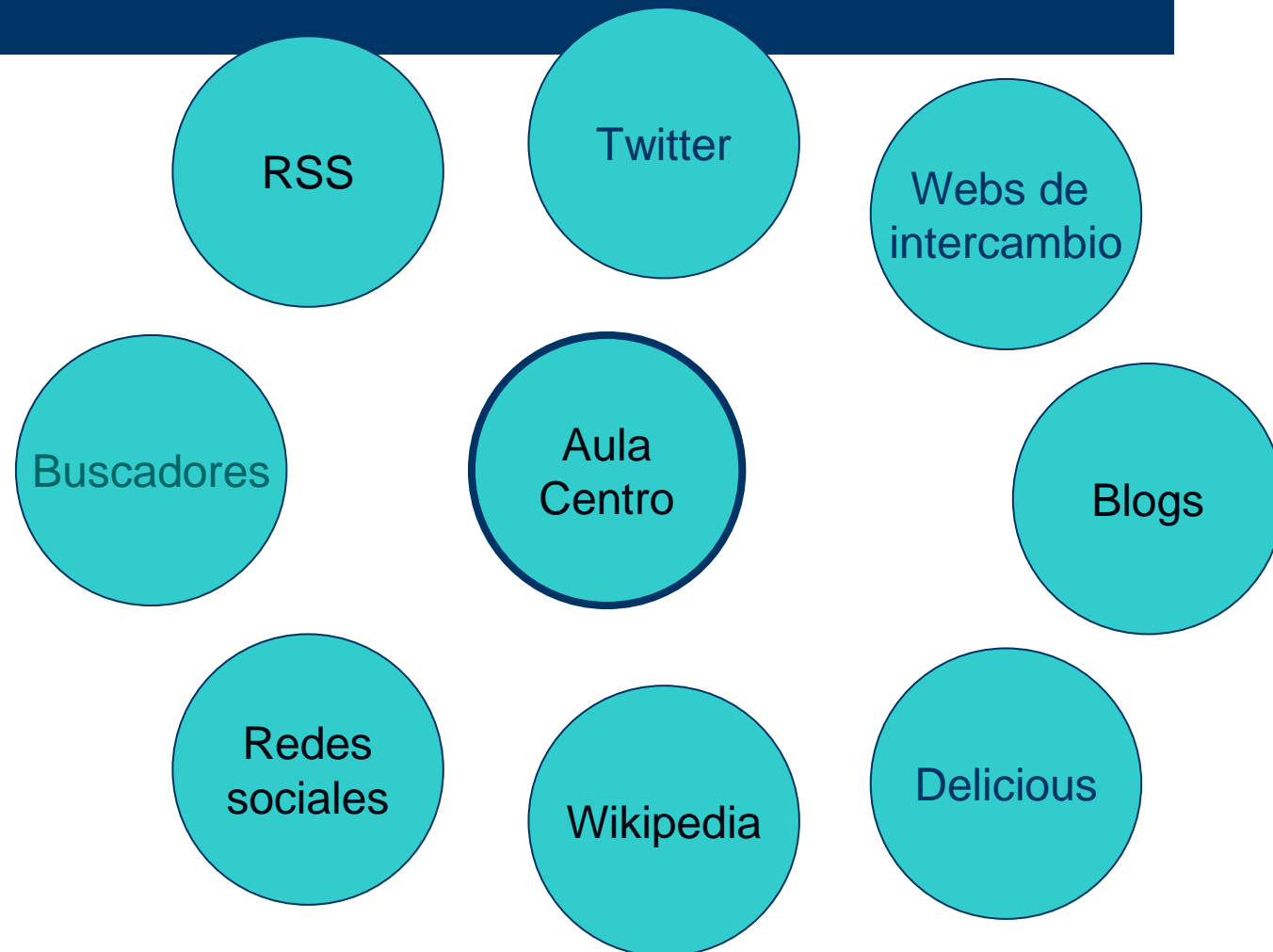

HotWebVideo.com

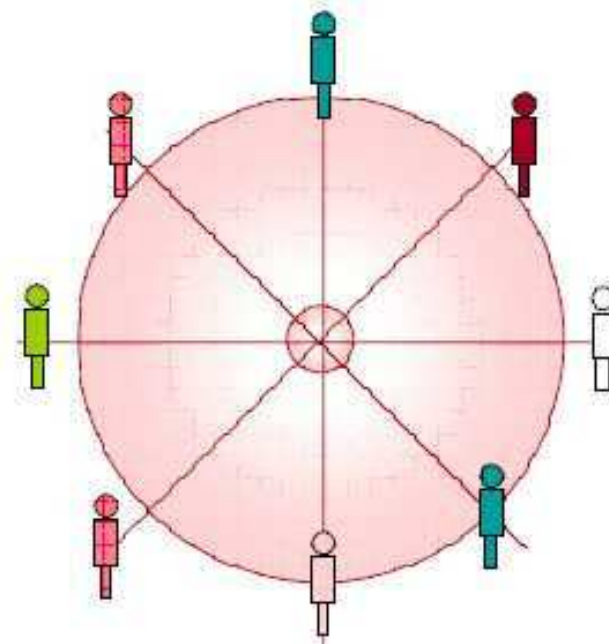
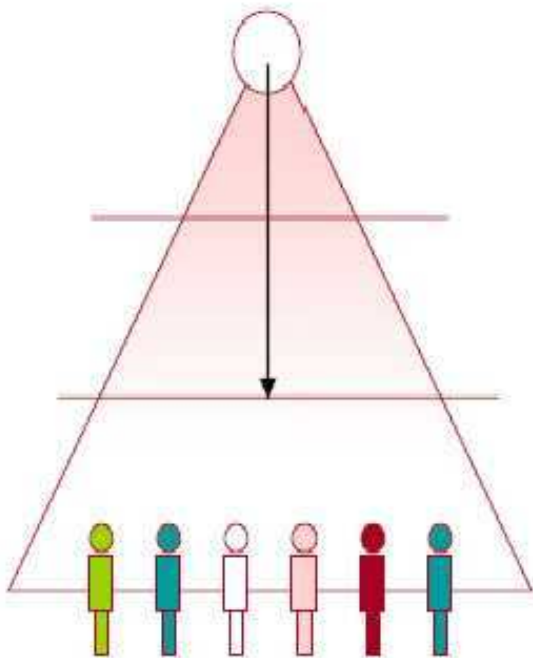

Novo modelo educación

Como acadamos esta transformación?

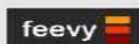

Introducindo as ferramentas da web 2.0.no traballo de aula

para expresarse
publicar e difundir

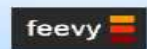
para buscar e acceder
á información

redes sociais

para difundir e buscar
información

O proxecto de linguas proposto procurará:

- Desenvolver a competencia comunicativa do alumnado.
- Buscar estratexias para realizar unha axeitada planificación lingüística, integrando o ensino das linguas no currículo.
- Optar por unha visión interdisciplinar e global do ensino da lingua e literatura.
- Atender á educación plurilingüe e pluricultural e á diversidade na aula.
- Incorporar o marco común europeo, no que se fomenta o coñecemento de linguas e culturas diversas.
- Ter en conta a linguaxe dos medios de comunicación e no uso das novas tecnoloxías como recursos didácticos.
- Prestar atención aos novos xéneros literarios, como a chamada paraliteratura e as novas formas multimedia e interactivas.